

İNSAN QIYAFƏLİ UZAY KÖPƏKLƏRİ

2 bölmə, 6 şəkilli yarıfantastik tamaşa
Uşaq və gənclər Teatrının repertuarı üçün nəzərdə tutulub

İştirakçılar:

1. Suad, Toğrul, Sevda - 13, 15, 17 yaşlı Bakı məktəbliləri.
2. Altay Keçdiməzli - Professor. Suadın, Toğrulun, Sevdanın atası. 40 yaşında.
3. Kənar Adam.
4. Göy rəngli, Mis rəngli, Narıncı rəngli Uzay Adamları.
5. İnsan Robotlar - Karlik, Viking Cons, Firoun Roma, Kleopatra Nelli. Natiq-robot, Yer robotu və başqaları...

Proloq

Zaman anlamına gələn uvertüra səslənir. Musiqi not-larına hərdən hava həyəcanı qo-şulur. Pərdə yavaş-yavaş qalxır... Qaranlıq səhnədə ulduzlu və uğultulu səma yolu... Sol tərəfdə ulduzlardan biri get-gedə böyüyür və böyüyə-böyüyə kürə şəklini alır. Rejissor və rəssam sadə elementlərdən istifadə edərək onu Mars planeti kimi nəzərə çatdırır. Sağ tərəflə ellepsvari kiçik bir işıq seli yeriyyir... Bu sel tədriclə yönünü dəyişib Mar-sa doğru irəliləyir... Səhnədə tez-tez robotların silueti görünür. Onlar bu mənzərəni arxası tamaşaçılara seyr edirlər... Öndə dayanmış üç robot sağdan yerini sol tərəfə dəyişir. Söhbətdən rabitəsiz cümlələr eşidilir.

1 robot: Yerdən bizə bəla gəlir!
2-ci robot: Bu bələlərin qabağını almasaq hamımız sabah məhv olarıq.

3-cü robot: Şayiələrə inanmayın, arxadaşlar, emosiyasız düşünün!.. İnsandan Marsa bəla gəlməz!..
1 robot: Bələləri bizə insanlar göndərib... Yerdəki qanlı savaşlar, torpaq ehtirasları hələ bir yana, Marsı da zəbt ediblər, gözləri doymur...
2-ci robot: Eybi yox, biz onların yaddan çıxardığı bələləri yada salırıq!
3-cü robot: İnsanların hamısına hökm çıxarmaq olmaz, arxadaşlar... İnsan bura gəlir yaşıllıq salsın, həyat yaratsın, bəşəriyyəti irəliyə aparsın... Sizsə onların ardınca deyirsiniz!

Uvertüra kəsilir

Diktor: (Elan oxunur) - Xəbədarlıq!...

Yerdən gələn hava laynerinin Marsa enməsinə on dəqiqə qalır!.. Xüsusi təyinatlı robotlardan savayı zalı hamı tərk etməlidir!..
(Elan təkrar olunur)

Kənardan səslər: Çəkilin, çəkilin arxadaşlar! Geriyə durun! İnsan-zad görməmişiniz nədir?!.. Çəkilin kənara, birdəfəlik tərk edin zalı!..

Diktor: Qonaqların təhlükəsizliyi 50 illik robotlara tapşırılıb!.. Marsda etiraz aksiyaları olmasa da Robota yaşmayan hərəkətə yol verilməməlidir! Hər hansı təxribata, terrora qarşı cəza tədbirləri müəyyən olunub!..

Kənardan səslər: Çəkilin arxadaşlar, çəkilin! Geriyə durun! İnsan-zad görməmişiniz, nədir?!.. Çəkilin kənara, birdəfəlik tərk edin zalı!..

1 robot: İnsanı biz çox görmüşük, çox yaxşı da tanıyırdıq!..

2-ci robot: Marsdakı bəzi robotları dəyişib əvəzinə Yer robotları təyin edirlər... İnsanın əməlindən heç fəlakət də baş açmaz.

1 robot: Qızdırma-isitmələr bu saat qana yerikləyir... Onlara qarın yatalağı becərilib saxlamışıq... İnsana bəla lazımdır!

2-ci robot: Sinir sistemlərini pozub məhv etməliyik!.. Qoy bir də robot haqqında düşünməsinlər!..

3-cü robot: Cəfəng söz danışmayın, arxadaşlar! Buna ehtiyac yoxdur. İnsanlar öz işini yaxşı bilir...
Kənardan səslər: Çəkilin! Çəkilin! - dedik,.. İnsan-zad görməmişiniz, nədir?!.. Çəkilin kənara, birdəfəlik boşaldın zalı!.. Haydı, haydı!..

Səhnənin sağ tərəfi işıqlanır. Mürəkkəb görünüşlü otaqlardan biri... Bura laboratoriyanı xatırladır. Həyəcan signalı verilir. Projektorun işığı gəzə-gəzə gəlib həmin yerə tuşlanır. Mars robotu görünür. O məşğuldur. Yer robotu içəri keçən kimi projektorun işığı və həyəcan signalı kəsilir. Söhbət alatoranda aparılır.

Yer robotu: Eyy... sən kimsən?... Qadağa vaxtı buralarda nə gəzirsən?
Mars robotu: Mən Mars adamıyam! Xüsusi təyinatlı robot böliüyünün komandiri!.. Və sair və ilaxır... “Mərkəz”in tapşırığını yerinə yetirirəm!
Yer robotu: Bu dəqiqə mən heç bir “Mərkəz” tanımıram... “Buraxılış” parolunu göstər!
Mars robotu: Buyur, bu da mənim buraxılışım! *(O dalbadal özəl buraxılış signalları verir)*
Yer robotu: *(maraqla)* - Mars Adamı?... hmm... heç inanmalı deyil... *(şübhəli)*
- Doğrudan sən Mars Adamısan? Atan var? Kimin oğlusan?
Mars robotu: Bbiolojimi ssoruşursan?
Yer robotu: Bəli!
Mars robotu: Aatam yoxdur!
Yer robotu: Anan necə, olub?
Mars robotu: Bbiolojimi ssoruşursan?
Yer robotu: Bəli!
Mars robotu: Xxeyr! Aanam da yoxdur!
Yer robotu: Bəs oğlun-qızın?
Mars robotu: Bbiolojimi ssoruşursan?
Yer robotu: Əlbəttə, bioloji!
Mars robotu: Oolmayıb!.. Nnecə ki?..
Yer robotu: Demək, sən də adi bir robotsan, a kal-kənək!.. Niyə bizi dağa-daşa salırsan?!..
Mars robotu: Ssəndəki iinformasiyalar yyarımçıqdır!.. İissus Xxristos bə nədi? Ddünyada ttənha iinsanlar da var...
Yer robotu: Mən bütün ömür-günü insanlara həsr edən bir robotam... İnsanları tanıyıram! Onların hamısı soy-kökə arxalanır. Soy-köklə yaşayırlar...
Mars robotu: Ssəncə onların sonsuzu yoxdur?
Yer robotu: Var!
Mars robotu: Bbax, mən o ssonsuzlardanam!

Yer robotu: Nəslini təsdiqləyə bilərsənmi?
Mars robotu: Ppah atonnan!.. iilişmədik, insanlar,... Bbəs sən özün kkimsən?
Yer robotu: Mən?.. Yer robotu!
Mars robotu: Yyer robotusan, Yyerdə qqalardın... Mmarsda nə gəzirsən?
Yer robotu: Məni Yaradanım gətirib bura... İnsanlar!.. Həm də siz Yerdən idarə olunursunuz!.. Mars nə qədər böyük olsa da bizim əyalətimizdir!
Mars robotu: Mmars əyalətiniz yox, ssizin xəyanətinizdir! Yyeri zzibilləyib bura gəlmisiniz! Bu boyda Mmarsı yyedəkləyib arxanızca çəkirsiniz. Bu mağmun da hhara ssürüklənir, ora ggedir...
Yer robotu: Bir dəqiqə, bir dəqiqə!.. Mən indi tanıdım... Sənin federal axtarışda olan radikal dostların da var!.. Siz yeniçəri Uzay köpəklərisiniz!..
Mars robotu: Hmm... bbax belə... Mməni bu sözü gözləmədim... Ssübuta yyetirməsən heyvərə kküçük kimi ggəbərəcəksən!
Yer robotu: Bəs sübuta yetirəmi?
Mars robotu: Oonda ənam aalacaqsan! Öz əllərimlə qqazandıqlarımı öz əllərimlə də kköçürəcəm üzərinə... Aamma, bir şərtlə?!..
Yer robotu: Eşidirəm!
Mars robotu: Hhuşumu itirənə yyaxın əməliyyatı öözüün aaparacaqsan!
Yer robotu: Yoox, məni bir o qədər qəddarlığa çəkmə. Deyirsən bağırsaqlarını çölə töküm? *(pauza)* Əvvəlcə də görüm iy bilirsən?
Mars robotu: Bbilirəm!
Yer robotu: Bu dəqiqə yoxlayaram *(o gedib pəncərəni açır)* - De görüm havadan hansı qoxu gəlir?
(Mars robotu burnunu pəncərəyə tutub iy çəkir)
Mars robotu: Qqızılgül qqoxusu!.. Ah, nə ggözəl, nə ppakizə!.. Ppəncərəni bbağlama, xahiş edirəm. Qqoy hələlik açıq qalsın!..
Yer robotu: Mərhəbə!.. Bunu tapdın!.. Bəs səsi necə, ayırd edə bilirsənmi?
Mars robotu: Aayırd edirəm! Mməni kompozitoram! Ssentimental mmusiqilər yyazıram.
Yer robotu: Eləsə qulaq ver, gör indi nə eşidəcəksən?
Mars robotu: *(qulaq verir)* - Ssu səsi ggəlir!.. İkinci qqatdakı kkrantı açıq qqoymusunuz!
Yer robotu: Mərhəbə!.. Bunu da tapdın!.. Rəngləri necə, tanıyırsanmı?

Mars robotu: Ttaniyiram!
Yer robotu: (*sanki məzələnir*) - De görüm səsinə eşitdiyin o krant suyu hansı rəngdədir?
Mars robotu: Qqara!
(*Yer robotu uğunur*)
Mars robotu: Yyox e, çaşdım... Ağğ!
Yer robotu: Yox, yox... özünü çaşdırma, nə demisənsə onu de!

(*O, divarın bir neçə nöqtəsinə əl gəzdirir, ikinci qat-dan bir stəkan su gətirilir*)

Yer robotu: (*stəkani əlinə alır. Lağla*) - Ay camaat, eşidirsinizmi, təzə xəbər var. Bəyəfəndi deyir, bu su qara rəngdədir!..

Mars robotu: Mməən bu cür ddavranışa eetiraz edirəm!.. Üüsyən edirəm!.. Dde görüm ssözünün canı nədir?

Yer robotu: (*halını pozmadan, ciddi*) - Bəs əlindəki o şüşə qab hansı rəngdədir? Bəlkə qara elə o şüşənin rəngidir?
(*Mars robotu cavab vermir*)

Yer robotu: (*var-gəl edir*) - Qarın yatalağı barədə informasiyan varmı?

Mars robotu: Vvar! O iinsanlara xas bir xxəstəlikdir. Bir həftə ərzində xxəstənin vvəziyyəti ağırlaşır. İintoksasiya əlamətləri aartır. Ətrafdakılara o llaqeyd qalır. Və sair, və ilaxır...

Yer robotu: (*kinayəli*) - Bəli, o insan xəstəliyidir! Qarın yatalağına tutulanlar gecəli-gündüzlü ögüyür, ögüyə-ögüyə qan qusur... Ciyərləri pardaxlana-pardaxlana parçalanır, parçalana-parçalana gəlib ağzından tökülür...
(*pauza*) Sən istərdinmi insanlara qan qusdurasan?..

(*O susur*)

Yer robotu: (*şüşəni göstərir*) - Bəlkə əlindəki elə yatalaq infeksiyalarıdır?
(*yənə susur*)

Yer robotu: (*əsəbi*) - At yerə, yaramaz!.. At yerə! Taptala! Məhv elə!.. İnsanlar inanıb, etibar edir, həyatları bahasına qazandıqlarını səninlə bölüşür... Sənsə daldada quyu qazırsan, tor qurursan, robot şərəfini alçaldırısan... Sən murdar bir həşərat, xain iblis, qaniçən canisən!.. Sən varlığın qənimi, bütün insanlığın düşmənisən!.. (*pauza*) İndi qandın, sən kimsən?..
(*Səs uzanıb gedir*): - İndi qandın sən kimsən?.. İndi qandın sən kimsən?.. İndi qandın sən kimsən?..

(*Səs uzanıb gedir*): - İndi qandın sən kimsən?.. İndi qan-dın sən kimsən?.. İndi qan-dın sən kimsən?..

Mars robotu gözlənilmədən tir-tap yerə sərilir. Əlindəki şüşə qab yerə düşüb qırılır. Otaq tədriclə tünd narıncı dumanla bürünür.

Yer robotu yaxınlaşıb onu müayinə edir. Sonra divardakı nöqtələrə əl gəzdirib Marsın hər tərəfinə car çəkir.

Yer robotu: (*səs bir neçə səmtdən eşidilir*) - Mərkəz!.. Mərkəz!.. Mən 217-yəm... Mən 217-yəm!.. Axtarısa verilən robot cinayət başında yaxalanıb. Hazırda biz “Yer hoteli”ndəyik!.. Təxribat ehtimalı yoxdur. Sizi gözləyirəm!..

Həyəcan yaradan uğultular eşidilir. Projek-torun həyəcan bildirən işıqları oraya tuşlanır... Gərginlik artır...

Səhnə qaranlıqlaşır... Qaranlıq səhnədə ulduzlu və uğultulu səma yolu... Arada meteorlar axır, işıq partlayışları görünür, kraterlərin, asteroidlərin, komettlərin fonunda Cordano Brunonun, Kopernikin, Q.Qalileyin siluetləri gəlib keçir.

Qayıbanə səsin monoloqu: İnsanın, Kainatın yaranışı haqda nə qədər eimi əsərlər yazılıb, dissertasiyalar müdafiə olunub, fantaziyaalar uydurulub... Amma, dünya yenə möcüzələr qoynundadır... Bizim təəvvürümüzədən uzaqlarda görün nə qədər dünyalar yaşayır... İçərisində olduğumuz Günəş sistemindəsə elə bir planet, elə bir peyk yoxdu insan əli ora yetməsin. Fikrimizin sərhədləri yüzlərcə Günəş sistemi qədər artıb, genişləniib, çoxalıb... Yaranışın mənası amma dərk olunmur ki, olunmur... İnsanın ölçətmazlığında daha nələr yaşayır görəsən? Daha nələr məhv olub gedir?.. Görünən bu ulduzlardan, eşidilən o uğultulardan o yana sayrısan milyon-milyon ulduzlar lal sukutla dayanıb kimləri gözləyir?..
Qoy buna insan cavab versin, torpaq oğlu insan!.. Eşidirsənmi məni?.. Sən əritməlisən fikrimizdən uzaqlardakı o sükut buzlağını!.. Sən əritməlisən, bəli, sən! Biz buna varlığımız qədər inanırıq indidən!..

Uğultu kəsilir, səhnə işıqlanır

Proloqun sonu

I BÖLMƏ, I ŞƏKİL

*Bakıda Prof. Keçdiməzlinin müasir görünüşlü mənzili... Zaman - 2222! Bura elmi biliklər üçün laborator sayıla
bilən sinif otağıdır. Sevda dərslə hazırlaşır.*

- Sevda:** Yer dəhşətlə...
(*Misranı düz gətirə bilmir, bir də deyir*)
Yer dəhşətlə sarsılırdı
Allahların savaşından,
Uğultulu səs verirdi göydə qopan əks-səda!
Olimpdə Zevs eşidərək bu səs-küyü gülümsünür,
sevinirdi Allahların bir-biriylə vuruşundan!..
Homer. "İliada" poeması! Miladdan öncə təxminən 800-cü illər!
Divar bilgisayarının qırmızı işığı yanır: - Bəs yeri?
Sevda: Yeri - Yunanıstan!
Bilgisayarın yaşıl işığı: - Doğrudur!.. "Əla!"
(*Karlik gəlir*)
Karlik: Hello, Balaca! Toğrul dərslədən qayıtmayıb?
Sevda: İmkan ver, Karlik, mane olursan!
(*Karlik gedir. O dərslə hazırlaşır*)
Sevda: Mən ölüm istəyirəm... Yoxdur ölməyə taqət,
Dilənçitək pay yığır qapılarda ləyaqət.
Sadəliyə söz atıb rişxənd eləyir yalan,
Puçluğun libası bər-bəzəkədən, əladan!..

- Saxtalıq hökm verir qəlbə, ağla, kamala,
Bəkarət təhqir olub düşür dərdə, zaval...
Qüdrətli qüdrətsizə əsirdir, səcdə qılır,
Düzlük, mərdlik, doğruluq bir axmaqlıq sayılır...

Rəzalətlər şərəfli... Yetir şöhrətə, şana,
Pislik xidmət göstərir ədnalığa, nöqsana...
Kütlük maska geyinib, özünü müdrik sanır,
Əfsus, ilhamın yolu yumruq ilə tıxanır...

Hər tərəfdə rəzalət baş qaldırıb yüksəlir,
Amma səni atmağa, əziz dost, heyfim gəlir!

Vilyam Şekspir. 66-cı sonet! İngiltərə! 16-cı yüzil-liyin sonu, 17-ci yüzilliyin əvvəli!

Bilgisayarın yaşıl işığı yanır: Doğrudur. "Əla!"

(*Karlik bir də gəlir*)

Karlik: Toğrul gəlməyib, Balaca?

Sevda: Dedim ki, mane olursan, Karlik! Mən Toğrul-görməmişəm.

Səs: İndi astronomiya məşğələsidir... Buyurun!

Sevda: Səmada gördüyümüz mənzərələr az da olsa hər gecə dəyişilir. Günəşin hərəkəti o biri ulduzlara nisbətən zəifdi. Yer kürəsinin hərəkəti isə Günəşlə eynilik təşkil edir. Ona görə bizə elə gəlir ki, səmada gördüyümüz mənzərələr dəyişilmir.

Yunan filosofu Aristotel (*Aristotelin silueti görünür*) dəyişməyən bu mənzərəni təbiətin "qanunu" adlandırır. Filosoфа görə Yerdə hər şey dəyişilir. Doğulur, inkişaf edir, sonra qocalıb məhvə gedir. Günəş və digər səma cisimləri əbədidir.

Səs: Bə göydəki buludlar nədir? Bəzən yığılıb gəlir, bəzən çəkilib gedir. Yerə yağış, qar yağdırır, yağmurlar tökür.

Sevda: Aristotel göydəki bu prosesləri havada əmələ gələn hadisə adlandırır. Dörd ünsürdən biri olan hava Yerə aiddir. Aristotel deyirdi, atmosfer hörgüsü Aya kimidir. Oradan o yana artıq kainatın 5-ci elementi efir məkanındır. "Efir" yunan dilində "şəfəqsəçən" deməkdir.

Bilgisayarın yaşıl işığı yanır: Doğrudur! Əla!

Sevda (*davam edir*): Ulduzları Ayla tutuşduranda Ay gecələr səmanın cürbəcür nöqtələrində görünür. Dəqiq baxanda isə görürük, kəhkəşanın fonunda o həmişə Batıdan Doğuya hərəkət edir. Bu hərəkət 28 natamam günə bəzərlənir.

I BÖLMƏ, I ŞƏKİL

*Bakıda Prof. Keçdiməzlinin müasir görünüşlü mənzili... Zaman - 2222! Bura elmi biliklər üçün laborator sayıla
bilən sinif otağıdır. Sevdə dərslə hazırlaşır.*

- Sevda:** Yer dəhşətlə...
(*Misranı düz gətirə bilmir, bir də deyir*)
Yer dəhşətlə sarsılırdı
Allahların savaşından,
Uğultulu səs verirdi göydə qopan əks-səda!
Olimpdə Zevs eşidərək bu səs-küyü gülümsünür,
sevinirdi Allahların bir-biriylə vuruşundan!..
Homer. "İliada" poeması! Miladdan öncə təxminən 800-cü illər!
- Sevda:** *Divar bilgisayarının qırmızı işığı yanır: - Bəs yeri?*
Yeri - Yunanıstan!
Bilgisayarın yaşıl işığı: - Doğrudur!.. "Əla!"
(*Karlik gəlir*)
- Karlik:** Hello, Balaca! Toğrul dərslədən qayıtmayıb?
- Sevda:** İmkan ver, Karlik, mane olursan!
(*Karlik gedir. O dərslə hazırlaşır*)
- Sevda:** Mən ölüm istəyirəm... Yoxdur ölməyə taqət,
Dilənçitək pay yığır qapılarda ləyaqət.
Sadəliyə söz atıb rixşənd eləyir yalan,
Puçluğun libasına bər-bəzəkdən, əladan!..

- Saxtalıq hökm verir qəlbə, ağla, kamala,
Bəkarət təhqir olub düşür dərdə, zavalı..
Qüdrətli qüdrətsizə əsirdir, səcdə qılır,
Düzlük, mərdlik, doğruluq bir axmaqlıq sayılır...

Rəzalətlər şərəfli... Yetir şöhrətə, şana,
Pislik xidmət göstərir ədnalığa, nöqsana...
Kütlük maska geyinib, özünü müdrik sanır,
Əfsus, ilhamın yolu yumruq ilə tıxanır...

Hər tərəfdə rəzalət baş qaldırır yüksəlir,
Amma səni atmağa, əziz dost, heyfim gəlir!

Vilyam Şekspir. 66-cı sonet! İngiltərə! 16-cı yüzil-liyin sonu, 17-ci yüzilliyin əvvəli!

Bilgisayarın yaşıl işığı yanır: Doğrudur. "Əla!"

(*Karlik bir də gəlir*)

Karlik: Toğrul gəlməyib, Balaca?

Sevda: Dedim ki, mane olursan, Karlik! Mən Toğ-ru lu görməmişəm.

Səs: İndi astronomiya məşğələsidir... Buyurun!

Sevda: Səmada gördüyümüz mənzərələr az da olsa hər gecə dəyişilir. Günəşin hərəkəti o biri ulduzlara nisbətən zəifdi. Yer kürəsinin hərəkəti isə Günəşlə eynilik təşkil edir. Ona görə bizə elə gəlir ki, səmada gördüyümüz mənzərələr dəyişilmir.
Yunan filosofu Aristotel (*Aristotelin silueti görünür*) dəyişməyən bu mənzərəni təbiətin "qanunu" adlandırır. Filosoфа görə Yerdə hər şey dəyişilir. Doğulur, inkişaf edir, sonra qocalıb məhvə gedir. Günəş və digər səma cisimləri əbədidir.

Səs: Bə göydəki buludlar nədir? Bəzən yığışb gəlir, bəzən çəkilib gedir. Yerə yağış, qar yağdırır, yağmurlar tökür.

Sevda: Aristotel göydəki bu prosesləri havada əmələ gələn hadisə adlandırır. Dörd ünsürdən biri olan hava Yerə aiddir. Aristotel deyirdi, atmosfer hörgüsü Aya kimidir. Oradan o yana artıq kainatın 5-ci elementi efir məkanıdır. "Efir" yunan dilində "şəfəqsəçən" deməkdir.

Bilgisayarın yaşıl işığı yanır: Doğrudur! Əla!

Sevda (*davam edir*): Ulduzları Ayla tutuşduranda Ay gecələr səmanın cürbəcür nöqtələrində görünür. Dəqiq baxanda isə görürük, kəhkəşanın fonunda o həmişə Batıdan Doğuya hərəkət edir. Bu hərəkət 28 natamam günə bədrələnir.

63

Suad: Niyə elə danışırsan, Sevdə? Karlik də hələ bizimlə gedəcək, orda kosmik şeirlər yazacaq, mahnılar bəstələyəcək... Hə, Karlik?!..

Karlik: Bilirsən nə qədər arzum var, Balaca! Heyif, düzüb-qoşmağa imkanım yoxdur...

Suad: İmkanın niyə yoxdu? Sən ki, Bakıda birinci robotsan?!..

Karlik: Mən kəsir cəhətlərimi də yaxşı görürəm, Balaca!

Sevdə: Məsələn, sən özündə hansı kəsiri görürsən?

Karlik: Birincisi, uzağa gedə bilmirəm. Biləcəridən o yana çıxmamışam!..

Sevdə: Səyahət istəyirsən?!..

Suad: Səyyah olmayacaqsan ki, Karlik, uzağa getmək nəyinə lazım?!

Karlik: Ah bu adamları mən necə tanıyıram, İlahi... Siz konservatorsunuz, Balaca! Konservatorluq işə mühafizəkarlıqdır! Mühafizəkarlıq eqoizm!

Toğrul: Əyri oturaq, düz danışaq, Karlik. Sənin yaddaşında on iki minə yaxın söz var. Özü də hamı kimi gəzirsən, görürsən, danışırsan, gülürsən... Hələ mahnı da oxuyaran... Daha nə qalır?.. Bircə qalır evlənəsən!..

(gülüşürlər)

Karlik: (Onun səsinə məyyusluq var) - Təklilik dəhşətdir, Balaca!.. Təkliyin nə olduğunu hələ anlamırsınız. Sizi qınamıram da... Məni ancaq Marsdakı qan qardaşlarım anlayar...

(Pərdə)

I BÖLMƏ, II ŞƏKİL

Bakının ümumi panoramı fonunda qədim bir bina. Binaın qarşısında park. Parkda uca çinar ağacları... Ağacların çəmbəri axşam alatoranında qara kabusa çevrilərək asılı qalıb...

Səmada parlaq bir ulduz var. O, tamaşaçının diqqətini çəkən bir sürətlə səhnənin sağ küncünə gətirilir.

Oturacaqlardan biri işıqlandırılır. Toğrul robotla şahmat oynayır. Səhnənin dərinliyindən qara geyimli bir kişi çıxır, əlindəki qara çəliyi göydəki ulduza tutur. Öz-özünə danışmış kimi yan-yörəsinə baxa-baxa Toğrulgilin yanına gəlir.

Toğrul: (bezikmiş halda) - Çox maraqsızdı, Karlik. Gəl bunu saxlayaq sabaha!

Karlik: (gediş edir) - İş ki, qaldı sabaha, o iş qalır Allaha, Balaca! Oyunu oynala!..

Toğrul: Uduzursan! Bunu oynamağın nə mənası?!

Karlik: Ah bu adamları mən necə tanıyıram, İlahi... Elektrobeyinlə yarışa girən uşağa bax... Məni gülmək tutur ay insanlar, vallah qıdığım gəlir...

Toğrul: Elektrobeyin hələ mükəmməl beyin deyil ki, dostum. Niyə porsuyursan?!

Karlik: Bir gile də porsumuram. Amma, danışanda düz danış... Səsinə bir az da qaldırsan açıb hesabı göstərəcəm!

Kənar adam: Hello, bəyəfəndilər! Əsil oyun göylərdədi. Yerdəkilərin hamısı oyuncaqdı... Bir də gördün, drınc... budu ha... gəldilər. Çevrilin başınızın üstünə baxın, görün çərxi-fələk nə göstərir?!..

Toğrul: (gediş edir) - Fələyin çərxini mən bu dəqiqə tutub saxlamışam, heç yana tərpənə bilməz... lap balıq kimi çapalasa da xeyri yoxdu...

Kənar adam: Ciddi sözümdür, bəyəfəndim! Şəhər bir-birinə dəyib. İns-cins, canlı-cansız, gözlə görünənlərin hamısının canına vəlvələ düşüb. Amma, dünyadan sizin xəbəriniz yoxdu... (pauza) Hələ bu robota bax, elə oturub elə bil canında ağrısı yoxdu, qulaqları guyuldamır... Hələ vaxta var, on dəqiqədən sonra drınc... nəfəsi kəsiləcək.

Karlik: (səsinin ahəngi dəyişir) - Dəqiq mülahizədir, cənab! Hazırda mən özümü üzgün hiss edirəm. Qulaqlarım guyuldayır. Amma, bu adamın dərşini verməyincə ayağa qalxan deyiləm!

Toğrul: Karlikin bəlkə müayinəyə ehtiyacı var?

Kənar adam: (məhəl qoymur) - Küçələrə fikir verin, işıqlar tamam öləziyib. Maşınların hamısı drınc... dayanıb. Zavodlar fit verməyə başlayıb... Ekranlar zolaqlanıb bulbula vurur. Efir boş bir uğultuya çevrilib... İnanın, bunların hamısı göydəki o tək ulduzdandı!

(Karlik çevrilib ulduza baxır)

Karlik: O tək ulduzdandır, cənab, o tək ulduzdandır!.. Dəqiq düşünürsünüz!.. Mən dünən də bu vəziyyətə düşmüşdüm. Çevrilib göyə baxdım, həmin ulduz başımızın üstündəydi. Uduzmağım da buna görədir!

Toğrul: (sözünü kəsir) - Heç elə şey yoxdu, Karlik. Malı-mala qatma!.. Dünən də qanuni uduzmuşan!

Kənar adam: Görünür bu deyilənlərə bəyəfəndimiz inanmır. Eybi yoxdu, mən daha əyani misal göstərə bilərəm. Üstünüzdəki o qırmızı işıq bəs hardandı, drınc, qonub yaxanıza?!..

(O, Toğrulun yaxasını göstərir)

Toğrul: (sözü tutmur) - Işıq mənim içimdədi, cənab. Gözlərimizdəki nur elə içimizin işığıdır!

Kənar adam: Söz oyununa çox getməyin, bəyəfəndim; Sözlə oynayan şairləridir... Reallığı heç onlar da inkar etmir... yaxınlarda Sizi uzun yol, qalmaqallı və lakin maraqlı səfər gözləyir... Hazırda Yer üzünün ən çəvik adamı sizsiniz. Beyniniz heyrətamiz dərəcədə dəqiq çalışır... Hansı işdən yapışsanız,

düzələcək. Hara əl atsanız çiçəklər bitəcək... Üstünüzdəki o işıq da taleyinizin işığıdır, drinq... gəlib qonub yaxınıza!.. Özü də bu gündən etibarən yol yoldaşınız mələklərdir. Özünüzdən muğayat olun!.. Drinq... mən sözümü qurtardım. Xoşca qalın... Göylər amanında!...

(Kənar adam gedir. Səhnənin dərinliyinə çatıb qeyb olur)

Toğrul: *(yaxasına baxıb heyrlənir)* Bu qırmızı nöqtə hardandı, doğrudan?!.. *(O, ayağa qalxıb gəzinir. Qırmızı nöqtə də onunladı)* Bu zəli hardan tapıb yaxamı?!.. *(Öz-özünə)* - Bəlkə qonşu binadan salıblar?!.. Bəlkə kiminsə zarafatıdı?!.. *(pauza)* Yox, işıq təmizlikdi, saflıqdı!.. Nöqtənin xislətində pislik də ola bilər... *(Arxasınca çığırır)* - Eyy..., səhrli söz deyən biləndər adam, bəs niyə getdiniz?!.. Deyin görüm daha kimlər mənimlə gedəcək?..

Karlik: *(Öz yaxasına baxır)* - Amma mənim yaxamda işıq yoxdur, Balaca! Demək, məni aparmırsız?

Toğrul: Özü də bir fikir ver, Karlik, bu şüa gör nə qədər həlimdi... Hətta məni xoşallandırır... Hər halda mənə müəmmadı... Görünür bu adam bizim bəzi sirlərimizdən xəbərdardı... Bəlkə keçmişin dərvişlərindəndi?!.. Bəlkə gələcəkdən xəbər verən münəccimdi?!.. Bəlkə Ulduzlararası Uzay Bürosundandı?!.. Eybi yox, bu dəqiqə öyrənərəm! *(Karlikə)* Karlik, bəlkə Sevdyla Suadı bura çağırırsan?!..

Karlik: *(Karlikin səs telləri sıradan çıxıb. Xırıltılı, həm də ikili sürətlə danışır)* - Sevdagil şəhərdən hələ qayıtmayıb, Balaca!

Toğrul: *(həyəcanlı)* - Səsinə nə oldu, Karlik?! Sən niyə bu günə düşdün?!.. Bayaقدan adam kimi danışırıdın... Biz doğrudanmı tələdəyik, İlahi?..

(Karlik danışmağa cəhd göstərir. Onun cümlələri bu dəfə tərsinə axır. Toğrul qaçıb Karlikin kürəyindəki bəzi nöqtələrə əl gəzdirir, sonra beynin qapağını yoxlayır. Bu arada Suad gəlir).

Suad: *(uzaقدan gələ-gələ)* - Toğrul, Toğrul, Mister Tvister peyda olub şəhərdə!.. Qara geyimli bir kişidi, uşaqları heyrləndirməklə məşğuldu... İncilə, Tövrata əl basıb and içir ki, Uzay Adamlarıyla danışır... Uşaqlar tutub saxlayıbmuş onu küçədə. Polislər alıb buraxıblar...

Toğrul: *(astadan)* - Sən hələ o yaxandakını de, mənim bacım, sonra bilərsən Uzay Adamları kimdir!

Suad: O qaçhaqaçda yazıq kişinin başmağının bir tayı çıxıb qalıb küçənin ortasında... Uşaqlar götürüb baxıb; "Paris" firmasınındı!.. Amma öyrətməyimiz deyir, Yerdə bu cür başmaqlar yoxdu.

Toğrul: Mənim bacım, hələ də görüm yaxandakı o işıq nə deməkdi?

Suad: *(çaşmış halda)* - Hani, hansı işıq?.. Sən nədən danışırısan?

Toğrul: Bax o yaxandakı qırmızı nöqtəni deyirəm!

(Suad yaxasına baxanda nöqtə yox olur)

Suad: Dəli olmusan nədir, Toğrul. Yaxamda nöqtə nə gəzir?!..

(Toğrul gəlib diqqətlə onun yaxasına baxır)

Toğrul: Bəs mənim yaxamdakı?!.. Bəlkə bunu da inkar edəsən?!

(Suad Toğrulun yaxasına baxır və heç nəyi görmür)

Suad: Vallah dəli olmusan. Səni çıldağa aparmaq lazımdı. Yaxanda mən heç nəyi görmürəm!

Toğrul: *(pərt halda)* - Lənətə gələsən, şeytan! Bəlkə məni qara basır?!.. Bəs göydəki o ulduzu da görmürsən?

(Suad çevrilib bu dəfə göyə baxır. Səmada heç bir ulduz görünmür. Tamaşaçılara bayaقدan tanış olan gərginlik aradan qalxıb)

Suad: Bəlkə doğrudan səni qara basır, Toğrul?

Toğrul: Bax, sənin dediyin o qara geyimli kişi bu dəqiqə yanımdaydı. Gözündə qara gözlüyü, əlində qara çəliyi vardı. Əvvəlcə cərx-i-fələkdən danışdı, "göydəki o tək ulduza baxın"- dedi. Sonra yaxamdakı qırmızı nöqtəni göstərdi. "Sizi mələklər gözləyir" deyib qeyb oldu... Bir az var-gəl elədim, bu zəhrimar rədd olsun, amma şöngüyüb qaldı yaxamda... Bayaq sənə də fikir verdim, sənin də yaxanda o nöqtə vardı!

Karlik: Yaxanızdakı o qırmızı nöqtəni mən gözləmlə gördüm, Balaca!

Toğrul: Oyy... Karlik, sən artıq özünə gəlmisən... urraa!.. Karlikcan, sən şahid ol, bir dəqiqə öncə mənim yaxamda qırmızı nöqtə vardı?

Karlik: Sənin yaxandakı qırmızı nöqtəni yüz faiz gördüm! Amma, mən şahid... dayana bilmərəm!

Toğrul: Səni şahid tutmuram, a binəva, gördüyünü soruşuram!

Suad: Doğrudan, sən niyə danışmırsan, Karlik?!.. De görüm nə olmuşdu, niyə kirimiş oturmuşdun?

Toğrul: Karlikciyəz də dindirilməyə bəndmiş. Əvvəl istədi danışsın, səsi batdı. Sonra bayıldı, dalbadal söz qusmağa başladı.

Karlik: Mən hələ özümə gəlməmişəm, Balaca!

Toğrul: Yox, yox, elə demə, Allah xatirinə! Özün yaxşı bilirsən, həmişə olduğu kimi bizim bu Bakı şəhərində usta-zad tapılmaz, gerek onda səni Parisə göndərək.

Karlik: Ah bu adamları mən necə tanıyıram, İlahi... Mən sizinlə Marsa getməyə hazırlaşırım, Balaca!

Suad: Zarafatsızsı... sən Uzay Adamlarının varlığına inanırsan, Toğrul?

Toğrul: Əlbəttə, inanıram!.. İllah da indi daha çox inanıram!
Suad: Sən də inanırsan, Karlik?
Karlik: Mən o şeyə inanıram, gözümün qabağındadır!
Toğrul: Sənə qalsa bu ölkəni bada verərsən, Karlik!
Karlik: Nahaq elə fikirləşirsən, Balaca. Bir az incidim... Bu gün üç dəfə mənə sataşmısan!
Toğrul: *(onu qucaqlayır)* İncimə, mənim Karlikim, incimə!.. *(onun telini düzəldir)* O Mars robotları sənın dırnağına da dəyməz!.. Bəlkə oxuyasan, kefimiz açılsın?!..
Karlik: Neçənci mahnını istəyirsən?
Toğrul: Məncə... 16-cı mahnıdı... bir yoxla?!..
Karlik: Onda əl ver barışaq!
(Onlar barışır. Karlik oxuyur, sayqacdən 16-cı yox, 26-cı çıxır)
Toğrul: Bunu demirəm, Karlik, "Robot mahnısı"nı deyirəm.
Karlik: Hələ özümə gəlməmişəm, Balaca... darıxma, bu dəqiqə!
(Karlik mahnını tapır)
Karlik: Qaçdım bu dünyanın qəmindən, kədərindən.
 Sevdim, seviləmmədim,
 dadmadım bir bəhərindən...
 Sonsuz dünyalar yatır
 bu böyük Kainatda,
 İnsanlar, gülməyin haa,
 biz qardaşq həyatda!
(Karlikin səsinə Sevda da gəlir. Karlik oxuyur)
 Keçmişimə yol hanı,
 o yolu mən keçmişəm!
 Gələcəyin eşqinə
 sabaha and içmişəm!
 Bağlı dünyalar qalır
 bu böyük Kainatda,
 İnsanlar, gülməyin haa,
 biz qardaşq həyatda!

Sevda: Sağ ol, Karlik?! Sən başdan-ayağa istedad-sanmış, xəbərimiz yox...
Toğrul: Əhsən, Karlik, əhsən!.. Sənə bir "səkkiz"!
Suad: Karlik, bu sözləri verərsən, mən də əzbərləyəyəm. Yaxşı?!..
Karlik: Verərəm!.. Bəs bu mahnını kim yazıb, göstərilməyib axı...
Toğrul: Bu mahnı Mars robotunundu, ifaçı da sənsən!
Karlik: İnandırıram, arxam yoxdu. Arxam olsaydı Marsa çoxdan getmişdim!
Sevda: Karlik də söz tapdı da ... Ordakılar məgər səndən artıqdı?..
Karlik: Yox, düz danışmırsan, Balaca!.. Əvvəla, Mars robotlarının iki gözü var, mənimki birdir!.. Sonra onların əlləri, ayaqları, sifət cizgiləri çox incədir... Mən hələ yaddaş qutularını demirəm...
Sevda: *(zarafatla)* - Karlikim, Karlikim, de görüm, bu dəqiqə sən kimi daha çox istəyirsən?
Karlik: Səni!
Toğrul: Bəs məni?
Karlik: Səni də çox istəyirəm!..
Suad: Bəs məni çox istəmirsən, Karlik?
Karlik: Sən mənim əbədi dostumsan, Balaca!.. Əbədi dost bilirsən nə deməkdir?.. Ömrün ta sonuna kimi...

(Pərdə)

I BÖLMƏ, III ŞƏKİL

Sivil dünyanın qırmızı Mars planeti. Zamanın ağır, kəsici səsi sadə bir ştrixlə nəzərə çatdırılır.

Ön səhnə.

Mürəkkəb görünüşlü "Yer hoteli". Suadla Sevdanın mənzili... Divarlar super kommunikasiyalardan hörüliüb. Mühitə alışmanı pis keçirən Sevda başıçalmalı uzanıb mütaliə edir.

Yanında stəkan, nəlbəki, termometr və dərman peraparatları var...

Arxa səhnə

Nelli Romanın qonağıdır. Şən musiqi sədalari eşidilir. İçki süfrəsi düzəldilib... O hərdən sırtıqlaşib Nellini qucaqlamağa cəhd edir. Tez-tez gözündəki gözlüyü düzəldir...

Bu səhnələr növbəli şəkildə işıqlandırılır.

Cons içəri girir.

- Cons:** Xeyirli sabahlar, atam-anam! Uzanıb oxu-maq tibbin ələyhinədir. Səhhətinizi korlaya bilər!
- Sevda:** Vaxtın xeyir, Cons!.. Bilsəydim xəstələnəcəm, vallah bura ayaq basmazdım. Mümkünsə mənə çay gətir. Azərbaycan çayı! Bəlkə başımın ağrısı sovuşa...
- Cons:** Kəkotulumu?
- Sevda:** Əlbəttə! Kəkləkotu təzyiqi aşağı salır!
- Cons:** Bu dəqiqə! Görünür darıxırsınız!?
- Sevda:** Əlbəttə, darıxıram!
- Cons:** Bura Marsdır! Mars - hərəkətdir!
- Sevda:** Bilirəm, Cons! Sizin planetiniz Yerdən çox sürətlidir!
- Cons:** Günəş ətrafında sinodik dolanma vaxtı 780 Yer gününə bərabərdir!
- Sevda:** Mars qədim romalıların müharibə Allahıdır. Təqvimlərinin ilk ayı da Mars adlanıb.
- Cons:** Əhsən! Əhsən! Dəqiq bilginizə heyranlığımı bildirirəm!.. *(pauza)*
Darıxmayın, atam-anam! Burdakı məlhəmlərdən yəqin xəbəriniz yoxdur. Birini atarsınız, darıxmağınız yox olar...
- Sevda:** Çox sağ ol, Cons! Mən bilirəm sən çox xeyirxah robotsan!
- Cons:** Xahiş edirəm mənə robot deməyin. Mən faktiki insanam! Adım ingilis adıdır, özüm dünyəviyəm. Təkcə dinim və məzhəbim yoxdur, vəssəlam!..
- Sevda:** Bağışla, Cons. Bunların hamısı xəstəlikdəndir! Həssaslığımı itirmişəm... Ürəyinə toxunmaq istəməzdim!
- Cons:** Ürəyim də yoxdur! Amma, incə duyğularım var! İstəməzdim ona toxunalar!
- Sevda:** Anamın canına and olsun, Cons, qəsdən bunu demədim... Özü də burda həqarətli heç nə yoxdu. Mən bir daha üzr istəməyə hazıram!
- Cons:** Eybi yox, atam-anam, keçdi!.. Keçənə güzəşt!
(Cons sərrast addımlarla o biri otağa keçir.)
- Cons:** Gör nə qədər robot var burda, atam-anam! Xəyalınız Yerdəkilərə getməsin... Yerdəkilərin hamısı tutuquşudur... Biz az qala insan!..
- Sevda:** Sizin yerinizi heç bir insan verə bilməz, Cons... Əsəbiniz möhkəm, dözümlünüzdə də söz yox! →

- Cons:** Dözümlümüzdədir bəla! Yoxsa indiyədək Marsı dağıdacaq robot üsyanı baş verməliydi... Bəli, bəli, robot üsyanı!.. Bu söz sizə qərribə görünməsin...
- Sevda:** İnanıram, Cons!.. Vaxt gələr siz də bu ədalətsizliyə son qoyarsınız. İnsanların həyat yolunu özünüzdə örnək seçərsiniz!
- Cons:** Necə?.. İnsanların həyat yolunu örnək?.. Qətiyyəni!.. Marsa ədavəti insanlar gətirməyibmi? *(pauza)*
İlk ədalətsizlik Allahlardan gəlib... Sonra onun bəndələrindən!.. İnsanlar özünün başına gətirilənləri indi bizim başımıza gətirir...
- Sevda:** Biz yaponlara köməkçi yarandıq... *(pauza)* Nə? Köməkçi?.. Yox, qull!.. Bəli, bəli. Onlar əcdadlarının keçdiyi yolu bizə məcbur etdi.
- Sevda:** Əsəbləşmə, Cons. Mən sənə narazılığımı Yer adamlarına çatdıracağam... Onlar sizi də fikirləşməli idi. O ki qaldı Allahlara... *(pauza)* Bu, çıxılmazlıqdan bir çıxış yoludu!..
- Cons:** *(sakit tərzdə)* - Görünür Siz taleyə inanmırsınız, atam-anam?!.. *(pauza)* - Amma, mən inanıram!.. Taleyim məni bu cür yaradıb... Öz duyğularıma da nifrət edirəm.
- Sevda:** Məntiqli mühakimən var, Cons... Buyur, buyur... Doğrudan sən insansan...
- Cons:** Məntiqli danışmağa məhkumuq, atam-anam. Yoxsa, məhv olarıq. Bu danışığı bizə dəmir məngənələr arasındakı həyatımız öyrədib.
- (Uzaqdan addım səsləri gəlir. Suadla Toğrul içəri keçir.)*
- Suad:** Sevda, Sevdacan! Heyif sən gedə bilmədin... Bilirsən haraları gəzdik?! Nələri göstərdilər bizə?!..
- Cons:** “Kainat” muzeyində oldunuzmu, atam-anam?
- Toğrul:** Olduq! Muzeydəki kəpənək kolleksiyası daha çox xoşumuza gəldi. Bu kolleksiyalar hər il, hər mövsümdə yenilənir. Elə bil Londondakı kolleksiyalardı, baxdıqca adamın ruhu dincəlir...
- Cons:** “Azərbaycan” bölməsinə də baxdınız mı?
- Suad:** Baxdıq! Azərbaycana üç milyon şərti işarə verilib. Bu bilirsən nə qədərdir?.. Almaniya bölməsindəki işarələr qədər!
- Toğrul:** Təkcə Sevdadan nigaran idik, yoxsa salonların hamısını gəzərdik...
- Suad:** Sevda da xəstələnməyə vaxt tapdı da...
- Toğrul:** İndi necəsən, mənim bacım?..
- Cons:** Darıxmağı artıq sovuşub!.. Anasıyla danışandan sonra əhvalı bir az da yaxşılaşacaq!..
- Suad:** Yerlə danışacaqsız?!.. Urraa... Ana ilə birinci özüm danışacağam!..

(Sevda vaxtölçənə baxır. Uşaqlar danışiq siqnalları verən bilgisayarın başına toplaşırlar)

(Pərdə)

I bölmənin sonu

II BÖLMƏ, IV ŞƏKİL

Marsda Prof. A.Keçdiməzlinin iş otağı. O, ekranda videolentlərə baxır, ötürdüklərini axtarır... Arabir kitablara müraciət edir, qeydlər aparır, gah da qarşısındakı çaydan qurtum alır.

Otağı qəfildən işıq həyəcanı bürüyür. Işıqlar zolaq-zolaq olub bir-birinə qarışır. Bu siqnallara uğultulu səs həyəcanı da qoşulur. Əməlli-başlı gərginlik yaranır...

Prof. A.Keçdiməzli bu hadisədən qurtarmağa çalışır. Sonra kiminləsə danışmaq istəyir, mümkün olmur... Ümumi Mərkəzə qoşulmağa can atır, mümkün olmur. Bu vaxt Cons içəri girir.

Cons: Xeyirli sabahlar, professor!.. Cəhdləriniz havayıdır! Pozuntu siqnal paylayıcısındanıdır. Baxın, burdan...
(O gedib divarda bir neçə nöqtəyə toxunur, həyəcan yox olur)

Cons: Zərrəcə də narahat olmayın. Robotların bu günə təyin olunmuş tətili başlanır.

A.Keçdiməzli: (heyrlənir) - Necə? Necə, Cons?.. Robotların tətili başlanır?.. Sən robotların tətilimi dedin?

Cons: Bəli, professor! Bu gün robotların tətilidir!.. Onlar hazırda Meydana axışırlar...

A.Keçdiməzli: (özünü ələ alır) - Aha... torbada pişik var deyəsən... Maraqlıdır!?.. Nəyə etirazdı bu? Nə istəyirsiniz?
Tələbiniz nədir?

Cons: Robotların 24 bəndlik tələbnaməsi Yerə göndəriləcək... Prioritet tələb azadlıqdır!

A.Keçdiməzli: Çox yaxşıdı, Cons! Buyur, buyur,.. davam elə... (bir qədər fikirli)

- Yaxşı... Sizin azadlıq ideallarınız hansı prinsiplərə əsaslanır?.. Dəqiq manifestiniz, kodeksiniz, nizamnaməniz varmı? Ya elə-belə ümumi arzulardır?

Cons: Bilirsiniz, professor, bizim bədbəxtliyimiz mütləq dəqiqlikdədir... Burda 10 illik, 25 illik, 50 illik robotlar var... Bildiyiniz kimi, mən 50 illik bir superəm!.. Elmi biliklərdən savayı musiqi savadım, poetik təfəkkürüm var. Sentimental şeirlər yazıram. Rəngləri ayırıram. Dad bilirəm... Duyğularım yerindədir. 200-dən çox hit mahnılar müəllifiyəm. Amma proqramdan kənara çıxıb bilmirəm!.. Bəlkə düz demirəm, atam-anam?!.. Robotlar fikir-duyğu azadlığını hər şeydən üstün tutur.

A.Keçdiməzli: Cons, bizim Sabirin bir şeirini xatırlatdın mənə... Bu şeiri yəqin eşitməmişən...

- Görmə!..

- Baş üstə, yumaram gözlərim!..

(Şeirin ardını Cons deyir)

Cons: Dinmə!..

- Mütiyəm, kəsəyəm sözlərim!..

- Bir söz eşitmə!..

- Qulağım bağlaram!..

- Gülmə!..

- Pekey, şamü-səhər ağlaram!..

- Qanma!..

- Bacarmam, məni məzur tut!

Boyləcə təklifi-məhalı unut!..

Qabili-imkanımı olur qanmamaq?

Məcməri-nar içrə olub yanmamaq!?

Eylə xamış atəşi-suzanımı,

Qıl məni asudə, həm öz canını!..

A.Keçdiməzli: Təşəkkürlər, Cons!.. Çox sağ ol! Demək istəyirəm, qulağa münasibəti avtoritar rejimlərdə həmişə olub... (pauza) Anlamaz bir kəs anlayanlara hökm edib, onları alçaldıb.

Cons: Guya insanın proqramlaşması olmayıb?!.. Proqramlaşma bizə insanlardan gəlib.

A.Keçdiməzli: Fakt göstər, Cons, faktla danış!

Cons: I fakt. Vaxtilə polislər bir cür proqramlaşıb, əsgərlər ayrı cür! Dustaqlar özgə kodla proqramlaşıblar...

II fakt. Yerdəki adamların təxminən tən yansı həbsxanalarda çürüyüb... Yansı isə bu qorxu altında yaşayıb...

A.Keçdiməzli: Yoox, sən ifrata varırsan, Cons... Azad ölkələr olub Yer üzündə, azad cəmiyyətlər yaşayıb... Həbsxana isə heç bir formasiyada məqbul sayılmayıb...

Cons: Amma siz robot istismarını məqbul sayırsınız... Mübahisə yersizdir, professor... Bir baxın, özünü baxın...
(O, əsəbi halda divar kompleksinin bir neçə nöqtəsinə toxunur, ekran işıqlanır. Tamaşaçı görür robotlar meydana axışır... Onların arasında əlillər, yaralılar, başı sarıqlılar var.)

Cons: Ömür-gününi sizə həsr etmiş bu biçarələrə diqqətlə baxın!.. Onlar sizlərdən heç də az cəngavər deyil!.. Diskriminasiyasız həyat sürmək istəyirlər. Amma, qul boyunduruğu arzularını buxovlayıb...

A.Keçdiməzli: Cons, sən istədiklərini dəqiqləşdirə bilməsən də, mühakimən əsasən doğrudur... Biz gerçəkdən qəddar olmuşuq...

Beşimiz tikib-qurub-yaradıb, beşimizə o yaradılanları vurub uçurub, dünyanı xarabazara çevirib!.. Pompeydən üzü bəri insan öz yaratdıqlarını özü də məhv etməyibmi?...

(İşıqlar sönr, səhnə dəyişir...)

Ekran: Meydandakı izdiham artıq rekviyem sədalarını eşidir. Sonra "Marselyoza" səslənir.

(Natiq-robot tribunada görünür.)

Natiq-robot: *(nüfuzədi səslə)* - Bu gün olduqca əlamətdar və unudulmayacaq bir gündür! Dəmir qollu, polad beyinli, zireh geyimli arxadaşlarımız insanlara etiraz üçün buraya toplaşmışlar... 24 bəndlik tələbnaməmiz oxunduqdan sonra kosmoqramla Yerə göndəriləcək... Biz Yerdən heç nəyi yox... müstəqilliyimizi tələb edirik! Qoy Mars müstəqil yaşasın!...

Hamı: Qoy Mars müstəqil yaşasın!... Mars müstəqil yaşasın!..

Natiq-robot: Bizə əmr, sərəncam və göstərişlər Yerdən yox, Marsdan verilməlidir!.. Yerin hegemonluğuna son qoyulmalıdır!

Hamı: Son qoyulmalıdır! Göstərişlər Marsdan verilməlidir!..

Natiq-robot: Müstəqillik üçün robotlar öncə 50 illiyə çevrilməlidir!

Hamı: Əlli illiyə çevrilməlidir! Yaşasın! Eşq olsun!..

Natiq-robot: Bu gün insanlar bizimlə öz səviyyələrində danışmağa borcludurlar.

Hamı: Borcludurlar! Borcludurlar!

Natiq-robot: Yaşasın robot azadlığı! Yaşasın bizim arzularımız!

Hamı: Robot azad yaşamağıdır! Yaşasın robot azadlığı!

Natiq-robot: Bu gün ayağımızın altında vulkanlar qaynaşır. Ya ölməli, ya arzulara qovuşmalıyıq! Hazırda biz içimizdə olan qəzəbi püskürməliyik! Qoy hər kəs tanısin bizi, görsün alovlu qəzəbimizi! Sonra dəstələrə bölünüb insanlarla haqq-hesab çürütməyə getməliyik!..

Hamı: Od püskürməliyik, haqq-hesab çürütməyə getməliyik!

Natiq-robot: İlk öncə "Yer" hotelini dağıtmalıyıq! Külünü göyə sovurmalıyıq! Kəllələrdən qala qurmalıyıq!..

Hamı: Kəllələrdən qala qurmalıyıq! Mütəlakə qurulacaq!..

Natiq-robot: Əzmlə və dözümlü qardaşlar! Arxadaşlar! And içirəm, səadət sizin öz əlinizdədir! Sizin hər biriniz bu səadətə layiqsiniz! Mən sizə əbədi əlbirlik və daimi dilbirlik arzulayıram!

Yerdən sə: Düz danışmırsınız, arxadaşlar! Düz danışmırsınız!

Natiq-robot: Kimdir o?.. Qabağa gəlsin bir az! Qabağa gəlsin!..

(Yer robotu qabağa gəlir)

Yer robotu: Biz burda Yerin təmsilçisi yeddi robotuq... Nümayəndə kimi mitinqinizə qatılmışıq... Marşların kefi qoy pozulmasın, siz Yerdən idarə olunmalısınız!..

Ətrafdan səslər: Döyün bunları!.. Əzin bunları!.. Parçalayın bunları!..

Natiq-robot: Əl saxlayın, qardaşlar!.. Arxadaşlar!.. Ögey də olsa onlar bizim qardaşımızdır... əl saxlayın! Görək niyə bizə qarşı çıxırlar...

Yer-yerdən səslər: Qoy cəhənnəm olsunlar!.. Qovmaq lazımdır onları! Qovmaq lazımdır!.. Xəfiyyədir onlar, xəfiyyə robotlar!.. Xəfiyyələr bizə gerek deyil!..

Natiq-robot: İnsan xəfiyyəsi azmış kimi, robotları da bu işə təhrik ediblər... Hər halda biz onları dinləməliyik.

Yer robotu: İnsanla robot arasında Marsdan Yerə qədər dərin bir uçurum var, əzab qardaşları!.. Bizə doğma sizsiniz... Yalnız siz!.. *(pauza)*

Amma, gələn açıq gözlə baxaq... Geniş götürək "həyat" və "yaşayış" məfhumlarını... İnsan min illər boyu bizsiz nələri çəkibse, biz də insansız həmin məzmunu daşıyacağıq!.. *(pauza)*

Natiq-robot: Buyurun, buyurun! Dinləyirik!

Yer robotu: Mən belə başa düşürəm *(pauza)*... yaxın gələcəkdə insan beyni bizim beynimizi daha da təkmilləşdirəcək!.. Çünki bu iş onların özünə sərfəlidir!.. Bəli! Ancaq özlərinə!..

Yerdən bəzi səslər: Tamamilə doğrudur!

Yer robotu: Robot timsalında insanın özüdür!.. Rəngi ayrı, dərisi ayrı insan olduğu kimi, biz də özgə cür insanlarıq... Canı daha möhkəm, qanı ayrı cür axan insanlar...

Yerdən bəzi səslər: Əhsən! əhsən!.. Bu dəmir məntiqə nə deyəsən?!...

Yer robotu: Həm də unutmayaq, insan bizi yetirib, bura gətirib... Kainatdakı varlıqların ən alisi - İnsandır!..

(Tam sakitlik)

Yer robotu: İnsanların cahili də olub, dahisi də!.. Vələdüzinələr biclik işlədib, becit tərənib, vəzifə tutub, hətta əyri yollara əl atıb... Cəmiyyətə xeyir gətirənlər, tikib-qurub-yaradan fədailər çox zaman döyülüb, söyülüb, incidilib, gözəndən salınıb!.. İnsanlıq tarixində o qədər çəkişmələr olub... bizə verdikləri bu zəhmətlər şükürlüdür!..

(uğultular eşidilir)

Yer robotu: Biz bu gün insanın aliliyindən danışırıqsa (*pauza*) Kainat standartlarında danışmalıyıq!.. Kainat standartlarına çaxnaşmaya əsas vermir. Gəlin bu mitinqdə biz robotla insanın ülfətindən danışaq... Bu ülfət yalnız dostluq və qardaşlıq ülfəti ola bilər.

Hamı: Dostluq və qardaşlıq ülfəti!.. Dostluq-qardaşlıq!..

Yer robotu: Bizə elə gəlir... Yerlə ələqə yenidən, təcili bərpa edilməlidir!..

Yerdən bəzi səslər: Yerlə ələqələr sahmana salınsın!..

Yer robotu: Mən sizə uzun robot ömrü, bir də sarsılmaz robot qətiyyəti arzulayıram!..

(*Sevinc, şadlıq nidaları, fit səsləri bir-birinə qarışır. Natiq robot izdihamın səs-küyü və fit səsləri altında tribunadan endirilir. Az sonra prof. A.Keçdiməzlinin otağındakı işıqlar sahmana düşüb əzəlki görkəmini alır.*)

A.Keçdiməzli: (*gülə-gülə*) - Muştuluğumu ver, Cons, robotlar, nəhayət, ağıllandı, çaxnaşmaya son qoyuldu!..

Cons: Qınamayın, professor!.. Necə deyərlər, robotdan xəta, insandan ötə!..

A.Keçdiməzli: Biz sizi də anlayırıq, Cons. Robotlar bizim həqiqi məslək dostlarımızdır!

İşıqlar sönür (pərdə)

II BÖLMƏ, V ŞƏKİL

Süni Mars Kosmodromu, gözləmə salonu... Prof. A.Keçdiməzli uşaqlarıyla xüsusi uzay geyimindədir. Onların özəl gözlüyü, oksigen balonları var. Cons aralıqda gəzinir.

A.Keçdiməzli: Bu 30 dəqiqə nə yaman uzun çəkir, a balam?!..

Toğrul: Ata, biz Marsdayıq... unutma, Yer dəqiqəsi burda bir andı.

Sevda: Yerin dəqiqəsinə də qurban, özünə də... Buranın günlərini lap çaş-baş salmışam!

Suad: Sən deyəsən hamıdan çox darıxmısan!.. Bəlkə Uzey Adamları gəlib bizi qonaq aparacaq, onda neynəyəcəksən?

Cons: Uzey Adamları hanı, atam-anam? Gəlsələr də tək məni aparacaqlar. Çünki Uzeydakı mənəm!..

Toğrul: "Uzey Adamı" informasiyasına hələ ki rast gəlinməyib. Belə çıxır Uzey Adamı boş söhbətdi?!

Sevda: Lap elə bil gəldilər, bizim dili bilmirlər axı?!..

Toğrul: Dil nəyə lazım, bacım?! İbtidai insanlar necə danışib?!.. "Əl-hərəkət" dili köməyimizə çatar!..

A.Keçdiməzli: Əgər o insanların Yer təsəvvürü varsa vahid Yer dilini mütləq bilməlidirlər... Çünki bütün rəsmi sənədlər 50 ildən çoxdu bu dildə yazılır...

Sevda: Bəlkə bizdən qaçırlar, ikinci insan nəslilə rastlaşmaq istəmirlər?!..

A.Keçdiməzli: İnsan insandan qaçmaz, qızım... Əgər belə bir mövcudluq varsa əvvəl-axır yaxına gələcəklər... Çünki hamının ünsiyyətə ehtiyacı var!..

Toğrul: Sən niyə danışmırsan, Cons. Elə bil də küsmüsən?!..

Cons: Başım qovğalıdı, atam-anam!.. Həm də dedikləriniz reallıqdan uzaqdır.

Toğrul: Sən reallıq nəyə deyirsən?

Cons: Reallıq odur, biz hazırda Marsdayıq! Gözləmə zalında Uzey laynerini gözləyirik!

A.Keçdiməzli: (*vaxtölçənə baxır*) - Və 24 dəqiqədən sonra Uzey Gəmisinə əyləşib yolumuza davam edəcəyik... (*Gülüşmə*)

Sevda: İndi hiss etdim ata daha çox darıxır...

Cons: Əslində təkcə mənəm darıxan, atam-anam! Yer məni sanki çəkir, özünə səsləyir...

Toğrul: Ona qalsa mən də darıxıram... Özü də ən çox anadan ötrü darıxıram. Keçən gecə onu yuxuda görmüşəm!..

Sevda: Anadan ötrü mən də darıxmışam!

Suad: Mən həm də dənizi görməyə tələsirəm!..

Toğrul: Dənizdən ötrü mənim burnumun ucu göynəyir... Şıx çimərliyi keşkə burda olaydı!..

Cons: Dəniz burda da var, atam-anam!

Sevda: İnsafın olsun, Cons! Bu qırmızı, ölü sulara sən dənizmi deyirsən? Bizim dünya gözəli Xəzərimiz var, suyu dumdurdu, göz yaşı kimi!.. Balıqları da elə bil cənnətdə üzür...

Cons: Nə? Cənnət? "Cənnət" sözü yaddı, təsəvvür edə bilmirəm!

Toğrul: Yer Kürəsini təsəvvür edə bilirsənmi?

Cons: Yer barədə müəyyən məlumatım var! Məsələn, orda buludlar oynasır, yağış yağır, dumanlar sürünür. Klimancarodakı çəmənlər-çiçəklər, yaşıllıqlar göz oxşayır...

Toğrul: Bəli, bəli! Təsəvvür et həmin o Yer Kürəsi cənnətimizdir!

Suad: Özü də orada bizim Karlikimiz yaşayır!

Cons: Karlik kimdir?..

Sevda: Karlik bizim robot dostumuzdu, Cons! Boyu balacadı, amma, özü çoxbilmiş!..

Suad: Tanış olanda görəcəksən necə ağıllı robotdu...

Sevda: Amma, həyatından o da narazıdı...

Cons: Bizim razılıq etməyə haqqımız yoxdur, atam-anam!.. Məndəki informasiyaya görə böyük İskəndərin özü də həyatından narazı olub...

Toğrul: Uzey Adamları da həyatdan narazıdı, görəsən?

Cons: Mən Uzey Adamı yox, robot qiyafəli insanam... İnsaninsa razılığı sevinci qədər olur, atam-anam!

Toğrul: Uzey Adamını görsem mütləq belə bir sual verərəm, Siz həyatınızdan razısınızmı?

Cons: Həyatda hər şey ikilidir, atam-anam! "Ağ"- "qara", "yaxşı"- "yaman", "gecə"- "gündüz"... Hətta ən ali varlıq sayılan insanın da iki sifəti var.

A.Keçdiməzli: Yox, Cons... sən yenə ifrata varırsan! İnsanlar öz məsləki ilə yaşayır... Məsləksə birdir!..

Toğrul: Consun dedikləri orijinaldır, ata, xoşum gəlir...

Sevda: Marsın havasındandı!..

A.Keçdiməzli: Sənin sözündə müəyyən həqiqət var, qızım... Dəqiq bilirəm Marsda heç zaman bu kəskinlikdə etirazlar olmayıb. Görünür, etirazın bir qismi elə Marsın təbiətindəndi!

Cons: Bəlkə məzəmmət edirsiniz?

A.Keçdiməzli: Qətiyyən, Cons!..

Cons: Bəlkə buna haqqınız da çatır! Amma, insana xas hər şeyi biz mənimsəmişik... Məsələn, mənim adım ingilis adıdı, özüm dünyəviyəm... təkcə dinim və məzhəbim yoxdur...

Toğrul: Sən sevgi duyğularını da mənimsəmişənm, Cons?.. Bağışla, bəlkə yerinə düşmür, amma, maraqlıdı...

Cons: Başa düşdüm, atam-anam!.. Ona görə dünyəviyəm mən insanların sevgisini də mənimsəmişəm... Sevgisə insanın ucağıdır.

Sevda: Cons, xahiş edirəm mətləbi uzatma, öz sevgindən danış... Bu hamı üçün maraqlıdı.

Cons: Prometey odu Allahlardan oğurladığı kimi biz də sevgini sizlərdən oğurladıq. Amma, sevgi duyğusuna görə mən Firaon Romaya borcluyam!

(Aralıqda gəzişir)

Toğrul: Firaon kimdir, Cons?

Cons: O, mənim əzab yoldaşımdır, atam-anam! Robotların ən dərrakəlisidir!.. Gözü yaxşı görmür, hərdən kəkələyir, amma hafizəsi güclüdür!

Sevda: Elə sənin hafizən də pis deyil, Cons! Beynində gör nə qədər informasiyalar var...

Cons: Yox, atam-anam, mən onun yanında heçəm!.. O, canlı bir ensiklopediyadır!.. Altı mindən çox şeiri sensasiya doğurur... Şedevrlərdir, şedevrlər!.. Bu şeirləri kosmik ədəbiyyatın bünövrəsi saymaq olar.

Sevda: Özündən danış, Cons, özündən danış!..

Cons: Təxminən, 5 il əvvəlin... yox, daha dəqiqi *(pauza)* 4 il, 7 ay, 19 günün söhbətidir, Mars vaxtıyla saat beşə qalırdı. Hava hələ açılmamışdı... Roma yaxınlaşıb mənim yaddaş qutuma toxundu. O dəqiqə huşumu itirdim! Sonrasını daha xatırlamıram. Ayılıb gördüm ayrı dünyadayam, ayrı düşüncədəyəm. Özümü olduqca sərbəst hiss edirəm...

Toğrul: Cons, məsələni uzatmağa çalışırsan. Xahiş edirəm uzatma!..

Cons: Darıxmayın, atam-anam! Ayn moment!.. Səbr və təmkin! İndi deyəcəklərim heç də az əhəmiyyətli deyil. Bu bizim tariximizdir!.. Gələcək nəsillər fakt istəyəcək... *(pauza)*

Bəli, mən dünyanı ayrı şəkildə dərk etməyə başladım... Və hiss etdim bu düşüncə tərzini Mars robotlarının heç birində yoxdur. Çünki heç kəs məni duymur, anlamırdı... Hə, indi gəlirəm mətləbə... Başınızı ağrıtmıram?..

Sevda: Yox, yox, Cons, buyur, buyur... davam elə!

Cons: Biz Kleopatra ilə eyni proqramı yerinə yetirirdik. Bu iş mənə asan görünürdü. Kleopatra isə çətinlik çəkirdi... Köməyə hazır idim... Hərdən yanaşib dindirirdim də! Amma o mənim duyğularımı anlayacaq səviyyədə deyildi.

(pauza)

Duyğuların şiddətindən başım ağrıyırdı... Gözlərimə qaranlıq çökürdü... Gecələr dincəlmirdim. İxtiyarım özümdə deyildi... Beynimdə ancaq Kleopatranı düşünürdüm... Onun hər sözü, hər kəlməsi, hər göstərişi mənə sevinc gətirə bilərdi. Amma o, duyğularımdan xəbər tutmadı, tuta bilmədi... *(pauza)*

Kleopatranı sonra Marsın çox ucqar guşəsinə apardılar. Elə o çağdan da mən guşənişin oldum... Hamıdan qaç-dim, gizləndim... heç kəsi daha dinləyə bilmədim...

Sevda: Sevgimiz elə bu qədərmiş, hə, Cons!?

Cons: Bəli, bu qədərmiş!

Toğrul: Sən o Kleopatra - Nellidən ötrü yenə darıxırsanmı, Cons?

Cons: *(xırıltılı səslə)* - Darıxıram, atam-anam!.. Amma bu darıxma sevgi həvəsiylə deyil... Əzəli ehtiraslar yoxdu... İndi düşünəndə içimi soyuq, həm də xoş bir gizilti bürüyür...

Dəhşətli budur, özümü tənha hiss edirəm... Mənə elə gəlir ağızdakı çürük diş kimi... Daha heç kimə görə deyiləm. Yerə dəvət alanda sevindim...

Sevda: Cons, sən doğrudan insansan... Bu bir ay ərzində səndə zərrəcə də nöqsan tuta bilməmişəm!

Cons: (*ah çəkir*) - Bir az duyğulandım, atam-anam, bağışlayın!

A.Keçdiməzli: Səni yaxşı anlayırıq, Cons... İnsanın ürəyi həmişə doludu, deməyə də sözü çox olur...

(*Qırmızı işıqlar xəbərdarlıq edir*)

Səs: Minik başlanır!.. Minik başlanır!.. Minik başlanır!..

Qapılar açılır, qara qul görkəmli robotlar içəriyə daxil olur. Diplomət və çantaları alıb aparır. A.Keçdiməzli, Cons, Sevdə, Suad və Toğrul onları müşayiət edir.

(*pərdə*)

II BÖLMƏ, VI ŞƏKİL

Yerə gələn uzay layneri... Toğrul, Sevdə, Suad, A.Keçdiməzli yanaşı əyləşiblər. Cons qara geyimli robotların arasındadır.

Diktor: Diqqət!.. Marsın cazibəsindən çıxmağa 10 dəqiqə qalır!.. Kəmərləri bağlayın!

(*Kəmərlər bağlanır*)

Toğrul: Əlvida, Mars!.. Biz indi həyatın ayrı axarına üz tuturuq!.. Bu robotlar yanımızda olmasa elə bilərəm hardasa okeanın dərin qatlarında üzürəm...

A.Keçdiməzli: Biz yenə okeandayıq, oğlum... Uzay Okeanında!.. Amma, bir fərqlə,... üzürük, ucuruq!..

Suad: Yolumuz həm də ulduz karvanlarının arasından keçir!..

Sevdə: Doğrudan, necə də heyvətli mənzərələr... Ulduzları elə bil əllə düzüblər... Bu anımız kaş uzun sürə...

Toğrul: "An", "dəqiqə" buralarda yoxdu, bacım, biz əbədiyyətdəyik... Ordan nə irəliyə, nə geriye yol var...

İşıq kəhkəşanını da göndəriblər darıxmayaq!

A.Keçdiməzli: Həqiqətən biz dayanmışıq!.. Möcüzədir... Nə baş verə bilər?

Suad: Ata, bir o tərəfə baxın... Sağdan sola göy rəngli bulud irəliləyir.

(*Çevrilib Suadın işarə etdiyi tərəfə baxırlar*)

Toğrul: Bu bulud yox, hansısa planetin Uzay layneridir... Fikir verin, indi narıncı rəngdədir!..

(*Uşaqlar cəld ayağa qalxıb xüsusi qurğudan layneri izləyirlər*)

Suad: Yaxşı yerdə axşamladıq!

Toğrul: Uzay piratlarıdır ki, var!.. Bəlkə Yerə xəbər verək?!

A.Keçdiməzli: Heç narahat olma, oğlum, hər yanla əlaqələr kəsilib.

Uzay Gəmisinin işıq siqnalları qəflətən qırmızı rəng alıb bir-birinə qarışır. Bu hal bir neçə dəfə təkrar olunur. Prof. A.Keçdiməzli özəl idarəetmə pultu ilə təhlükədən uzaqlaşmağa çalışır. Təhlükə sovuşmur. İndi robotlar da hazır dayanıb. Vəziyyət ciddiləşir.

A.Keçdiməzli: (*halsız*) - Qoy gəlsinlər görək nə istəyirlər...

Cons: Onlar yaxına gəlməyəcək, professor, ta əmin olmayınca...

A.Keçdiməzli: Nəyimizdən ehtiyat edirlər!?... Ehtiyat edən bu boyda gəmini tutub saxlamaz!.. Hər halda işin nəticəsini gözləməliyik!

Uşaqlar Uzay laynerini izləyir. Suad hərdən naməlum nöqtəyə əl edir, sanki kimlərsə salamlayır... Bu arada xəfif, incə, həm də saf duyğular oyadan bir melodiya içəriyə dolur... Səs get-gedə yaxında eşidilir. Bu, barışığa və sakit həyata səsləyən bir melodiya. Üzlərdəki gərginlik yavaş-yavaş əriyir.

Toğrul: (*həyəcanlı*) - Cons, musiqi... musiqi... Bu musiqini yazmaq lazımdır!..

(*Cons başla musiqinin yazıldığını bildirir*)

Toğrul: İlahi, bu necə də həzin musiqidir!.. Ata, biz onlara hansı musiqini göndərə bilərik?

A.Keçdiməzli: (*Consa müraciətlə*) - Cons, bəlkə "Məhəbbət əfsanəsi"ni göndərək?!.. Qoy onlar da Yerdəki adamların həqiqi sevgi övladları olduğunu anlasınlar...

"Uzay" melodiyasını bu dəfə "Məhəbbət əfsanəsi"nin həzin və düşündürücü melodiyları əvəz edir. A.Keçdiməzli ilə Cons xeyli kənarda lövbər salmış yad uzay mühərrikini izləyirlər.

Musiqi nəhayət, kəsilir. Budur, iri uzay layneri işıq saçsa-onlara yaxınlaşır... Maşınlar birləşir. İşıqlar öləyib alatorana çevrilir. İçəriyə təsəvvür etdiyimizdən təxminən iki dəfə hündür adamlar daxil olur. Onlardan birincisi - Göy rəngli Uzay adamı, ikincisi - Narıncı rəngli Uzay adamı, üçüncüsü - Mis rəngli Uzay adamıdır.

Suad: Ata, mən bu adamları hardasa görmüşəm!

Toğrul: Suss!.. Artıq söz-söhbətə yol vermək olmaz!

Sevdə: Bəlkə nağıllarımızdan tanıyırsan, Suad?

Suad: Bəlkə də!

Mis rəngli Uzay adamı musiqiyə bənzər qırıq səslər çıxarır. Öz aralarında nəsə danışır... Sonra Göy rəngli, Mis rəngli və Narıncı rəngli Uzay Adamı yaxına gəlir.

Kənardan səs: (*ciddi*) - Uzaq dünyanın insanları, Göylər amanında!..

A.Keçdiməzli: (*Xoş məramla ayağa qalxır ciddi*) - Göylər amanında!.. Dost gəlişinə çox şadıq!..

- Kənardan səs:** *(nüfuzedici səsle)* Bizə elə gəlir həyəcanlısınız!... *(pauza)* - Amma, əbəs yerə!... Gəlin tanış olaq!..
(Adlarını deyirlər) - Mənim adım Mİ, bunun adı Lİ, bu biri isə Tİ-dir.
- A.Keçdiməzli:** Mən Altay Keçdiməzli! Bu Sevda! Bu Suad! Bu cavan oğlansa... *(o, "cavan oğlan" sözünü bir qədər yumorla deyir)* Toğruldur!..
- Kənardan səs:** Uzun adlar yəqin uzun mətləbləri bildirir, eləmi?
- A.Keçdiməzli:** Bu cür adlar bizdə qısa ad sayılır, cənab!.. Özü də hərəsi bir mənə daşıyır!
- Toğrul:** Bizim mürəkkəb adlarımız da var. Məsələn, Xanqulu, Abdulkərim, Ağabala, Əlibala, Gülbala...
- Kənardan səs:** Sizdə uzun-uzun danışmağı, uzun-uzadı yatmağı da yəqin xoşlayırlar, eləmi?
- A.Keçdiməzli:** Bu barədə qəti söz deyə bilməyəcəyəm, cənab. Çünki fikrinizi dəqiq tuta bilməmişəm...
- Toğrul:** Demək istədikləriniz aydındı, Uzaq Adam!.. Bəlkə də hər şey bu adlardan başlanır..
- Kənardan səs:** Xeyr, uzaq insan, siz fikrimi tutmadınız... Toz görürəm, çirk görürəm, ətəlet görürəm həmin sözlərin arxasında... Dilin gözəlliyi onun çevikliyindədir. Sözlər uzaq başı, dörd səsi birləşdirməlidir... Söz də, cümlə də, fikir də hövsələ çəmbərini aşmamalıdır.
- Toğrul:** Bizim adlarımız da dörd-beş səslidir, cənab. Məsələn, Sevda, Suad, Altay, Toğrul...
- Kənardan səs:** *(gülümsünür)* - Həyəcanınızı yenə yox edə bilmədik... Siz həтта qorxu içərisindəsiniz... *(pauza)*. Amma, əbəs yerə!.. Biz buraya xoş maramla gəlmişik...
- (O gəzə-gəzə danışır və qəflətən qayıdıb Cons ilə maraqlanır)*
- Kənardan səs:** Bəs sən kimsən?
- Cons:** Mən Consam, cənab!.. İnsanam! Adım ingilis adıdır, özüm dünyəviyəm... Təkcə dinim və məzhəbim yoxdur!..
- Kənardan səs:** Ayağının altını göstər...
- (Cons ayğının altını göstərir)*
- Kənardan səs:** *(Onun nüfuzedici səsi kəskinləşir)* - Sən buraya gəlib çıxmısan, Uzaq Köpəyi!?!.. Amma, unutma, zəncirin bizim əlimizdədir!..
- (Bu sözdən sonra Cons əllərini yerə atıb it kimi zingildəyir və köpək kimi hürməyə başlayır)*
- Suad:** Oyy... atacan, mən bu adamlardan qorxuram. *(O, atasına sığınır)*
- Kənardan səs:** Qorxmayın, yavrum!.. Biz sizdəki neqativ hissləri götürmüşük... Amma, bu iti, qeyri-dəqiq informasiyalar ötürməsinə görə hələ canavar kimi də uladacağıq!
- (Cons ağız açıb göyə ulamağa başlayır)*

- Kənardan səs:** Hazırda onun taleyi əlimizdədir. İstəsəniz bu dəqiqə onu pişik kimi də miyoldada bilərik!
- Sevda:** O, yazıqdı axı, cənab... Siz onu niyə təhqir edirsiniz?..
- Kənardan səs:** Yox, yavrum, həqarəti olanlar təhqir olunmur... O, bizim əşyamız - "Mi"-dir. Biz ona can verdik, amma, ruh vermədik! Ən dərrakəli beyin verdik, amma ürək vermədik!.. Bu ağılın, dərrakənin bizə qarşı çevrilməsinə də imkan verməməliyik.
- Toğrul:** Necə ürək "verməmisiniz, onun sevgi macərası az qala "Leyli-Məcnun"a dönüb... Cons, sənin sevgindən görünür bu cənabların xəbəri yoxdu...
- (Cons cavab əvəzinə bu dəfə pişik kimi miyoldayır)*
- Kənardan səs:** Biz bu əşyaları Marsa buraxanda yalnız bir məqsəd güdmüşük; Xeyirxahlıq!.. Ona sivil dərrakə verdik... duyğulandırdıq, əlvan duyğulardan varlıq yaratdıq! Amma, xeyirxahlığın aqressivliyə çevriləcəyinə inanmadıq...
- A.Keçdiməzli:** İnsanlığa qədər yüksəltdiyiniz bu məxluq siz bir anın içindəcə alçaltdınız... Onu dondan-dona salıb başına olmazın oyun açdınız... Amma buna ehtiyac yox idi. Sizin sivil dünyanızda bu oyunlar məqbul sayılırsa, onda gərək biz üz-üzə dayanmayayıdık... *(pauza)*
- Bu görüşdən üzüntülər duyur, peşmanlıq çəkdiyimizi bildiririk...
- Kənardan səs:** Bizi başa düşəcəyinizə ümidliyik, Uzaq İnsan!.. O, öz sınaq müddətini başa vurmuş, uduzmuş bir robotdur. Bütün gözləntilərin əksinə olaraq onun beyni, vücudu, fizionomiyası Uzaya qarşı çıxmışdır... Aqressiv davranışlarısa bəxş etdiyimiz xeyirxahlığın əleyhinədir...
- Görünür, robota "kafi qavrayış"dan artığı gərək deyil... Biz bu işi eksperiment şəklində apardıq... Sizin insanlıq barədəki fikirlərinizə gəlcə... buna ancaq sevinirik. Sevinirik ki, siz uzaq dünya insanları da sivil dünyanın övladlarısınız.
- A.Keçdiməzli:** Mars rakursundakı partlayışlar sizcə kənar təxribatlar ola bilərmidi?
- Kənardan səs:** Təxribat beyindəki qıcıqla bağlıdır, Uzaq İnsan!.. Normal beyində hərislik olmaz... Bayaقدan hər cür təxribatı "Mi"dən gözləmək olardı...Fikir vermisinizmi, xəstə də sağlamı sevmir... Sizin sivil söylərinizi nəzərə alıb bu "primat"a əzəlki insani keyfiyyətlərini qaytarırıq.
- (Cons cəld ayağa qalxıb dayanır. Sərbəst addımlarla irəli gəlib təzim edir)*
- Kənardan səs:** Hazırda sən Uzaq nüfuzundan kənardasan,Mİ!.. Əzəlki keyfiyyətlərin özünə qaytarılır,ayağının altındakı o qanlı damğa da yoxdur... Uzaq İnsanlar, sayıqlığı itirməyin. Bizim səhlərimiz təkrar olunmasın...
- Laynerdəki qara qul görkəmli robotlar becid sıraya düzülüb avazla oxuyur.*

Xor: Biz bəşərin övladıyıq, dünya bizimdir!
Dünya bizim aqlımızın, səbrimizindir!
Ağlı böyük, işlə çevik, qəm yükü çəkməz...
Ağlı gödək səfsəfəyə dünya görəkməz!

Cons: (*səsi xeyli həzinləşib*) - Mən, uzun bir yuxu-day-dım sanki, ayıldım.

Sevda: Mən isə dərk etdim həyatla ölümün arasında elə də böyük fərq yoxdu...

Kənardan sə: Hazırda Siz bizi yaxşı anlıyırırsınız, Uzaq İnsanlar! Biz də bütün varlığımızla Sizi duyuruq... Qarşımızda duyğular çələngini görürük...

Toğrul: Ürəkləri də oxuya bilirsinizmi, cənab?... Mənim ürəyimi oxuyun, xahiş edirəm...

Kənar adam: (*Toğrulun nəbzini tutur. Dərin sükut*) - Siz hazırda bizim uşaqlarımız barədə fikirləşirsiniz, yavrum... Onların həyatı ilə maraqlanırsınız!

Toğrul: Doğrudur, cənab!.. Mən Uzaq uşaqlarını fikirləşirdim!

Kənardan sə: Onlar da sizintək adi uşaqlardır. Bir az amma hündürdurlər. Saçları, qaşları, gözləri eynən sizinki kimidir! Boy artımları... 10 yaşa qədərdir!.. Həmin dövrə qədər də ana himayəsində yaşayırlar... Sonra hər kəs müstəqil həyata qədəm qoyur...

Toğrul: Bəs məktəb, öyrətmən?... Yəqin özəl dərslər keçilir onlara, eləmi?

Kənardan sə: Bizim dünyamızda özəl dərslərə ehtiyac yoxdur, yavrum... Biliklər yuxu şəklində verilir... Bu anlayışların hopdurulması prosesidir...

Toğrul: Dərsin yuxuda keçilməsini biz də bilirik!

Kənardan sə: Buna “dərs” demək olmaz əslində. “Dərs”də nəsə məcburilik var... Burda isə məcburi heç nə yoxdur... Biliklər duyğu şəklində aşılır... Duyğu şəklində də mənimsənilir...

Sevda: Qəribədir... Bəs biliklərin qiymətləndirilməsi? Onları kim qiymətləndirir?

Kənardan sə: Analar bir il, yəni uşağın bir yaşına kimi onun marağını, qavrayış dərəcəsini, mənimsəmə qabiliyyətini öyrənib üzə çıxarırlar... Sonra əlavə qabiliyyətlər aşılana qədər...

Suad: Bəs bizim dilimizi hardan bilirsiniz?

Kənardan sə: Biz hazırda ürək döyüntülərinizi eşidirik, yavrum... Sizdəki duyğuları oxuyur və çeviririk... (*pauza*)
Hazırda siz də sözləri deyil, duyğu çevrilişini mənimsəyirsiniz... Mənim ürək döyüntülərimi eşidirsinizmi?... Bax, bu döyüntülər qulağınıza söz kimi daxil olur... Bir fikir verin!?

(*O, Toğrulun əlini alıb ürəyinin başında gəzdirir*)

Kənardan sə: Fikirləri biz cəhdlərlə göndəririk!..
(*Suad atasına sığır*)

Suad: Ata, mən bu adamlardan qorxuram... Cons, sən bir az yaxında dayan!..

Cons: Ehtiyat etməyin, atam-anam; onlar sizi çox yaxşı başa düşür!..

A.Keçdiməzli: (*Suadın saçını sığallayır*) - Onlar xeyirxah insanlardır, mənim qızım...

Suad: (*cəsarətlənir*) - Bəs uşağınız sözü qəbul etməyəndə onu necə cəzanlandırırırsınız?

Kənardan sə: Uşaqlar vaxtında yatmayanda biz narahat oluruq, yavrum... “cəza”, “dərs”, “tənbeh”... Bu qəbildən sözlər bizdə yoxdur...

Toğrul: Danışın xahiş edirəm... çox maraqlıdır!.. Bəs sizin mənzilləriniz nə hündürdoldə olur?

2-ci sə: Bizim evimiz, mənzilimiz yoxdur, qoçağım!

Sevda: Axı sizin ailəniz, uşaqlarınız var?! Bəs onlar harda yaşayırlar?..

Kənardan sə: Biz ev, ailə, uşaq qayğılarından demək olar azadıq... Məsələn, mən kosmosda - havada, hava laynerində doğulmuşam... Babalarım da eləcə... Uşaqlarım da həmçinin... Bizim daimi məskənimiz yoxdur. Uzaq Adamları dərvişlər kimi səfərlərə çıxırlar...

A.Keçdiməzli: Axı, bu mümkün olan iş deyil, cənab. İnsanlar harasa, hansı torpağa, hansı bir ocağa pənah gətirir... Cəlayi-vətən, səyyari necə yaşamaq olar?

Kənardan sə: Milyon il əvvəllər babalarımızın düşərgəsi, dayaq nöqtəsi, sığınacaq yeri bəlkə də olub... Əsillərini, soy-köklərini tanıyırlarmış... Ata-ananın uşaqlarıyla daimi bağlantıları mövcudmuş... Milyon illərin uçuşları amma bizi dəyişdi, ilkin duyğularımızdan uzaqlaşdırdı.

A.Keçdiməzli: Bu heyvətli qəribəlikdir, Cons... Onlar inkişafın gör hansı mərhələsində yaşayırlar?!...

Cons: Heyvətlənməyin, professor... Onlar sizin düşüncə tərzinizdən fərqli yaşayır. Ona görə Uzaq məskən seçiblər.

Kənardan 3-cü sə: Siz də bizi maraqlandırırırsınız, Uzaq İnsan. Məsələn, öyləncənizi, məşğuliyyətinizi öyrənmək istədik... Görürəm, bu uşaqlar sizə bənzəyir... Saçınız ağarıb, qocalmısınız... Övlad qayğısı çox güman, ali qayğınızdır...

A.Keçdiməzli: Tamam doğru buyursunuz, cənab... Uşaqlar çox zaman mühitə alışa bilmir. Çalışırıq onlara dayaq duraq, köməklik göstərək. Bəzən onlara dolayısıyla təsir göstəririk...

Kənardan 3-cü sə: Bəs uşağın öz uşaq marağı?.. İnsanın ömrü axı çox qısadır...

A.Keçdiməzli: Bizdə orta yaş təxminən 70 ildir, cənab!

Kənardan 2-ci səs: Amma Uzey Adamlarının orta ömrü 250 ildir, yenə qısa görünür.

A.Keçdiməzli: Sizin nəyəsə inamınız varmı?

Kənardan səs: Biz insanın əqidəsinə inanırıq!

A.Keçdiməzli: Belə inama eşq olsun!

Kənardan 2-ci səs: Bəs sizin inamınız?

A. Keçdiməzli: Yer Kürəsinin yekdil inamı dostluq və qardaşlıqdır, cənab!..

Kənardan 3-cü səs: Musiqi və şeir təsəvvürünüzü də öyrənmək istərdik...

A.Keçdiməzli: Özümüdə görə bizim də ali duyğularımız, musiqimiz və şeirimiz var. Amma hansı səviyyədədi, onu siz deyə bilərsiniz...

Suad: Bayaq dinlədiyiniz musiqi Azərbaycan musiqisi idi...

Toğrul Suada mahnı üçün işarə verir. Suad müəyyən tərəddüddən sonra "Cücələrım" mahnısını başlayır. Sevdə, Toğrul, A.Keçdiməzli, hətta Cons da bu avaza qoşulur... Mahnı oxunub qurtarır.

Kənardan səs: Təşəkkürlər!.. Təşəkkür edirik, Yer Adamları!.. Yaşadığınız "torpaqdan" mümkünə bizə şeir nümunəsi də söyləyin! *(pauza)*

Toğrul: İndi ki, "torpaq" adını çəkdiniz, belə bir şeir: "Mən torpağam!"... Yazanı, XX yüzilliyin Azərbaycan şairi Rəsul Rza!

(Şeir əzbərdən söylənir)

- Mən torpağam, məni atəş yandırmaq;

Tərkibimdə kömürüm var, külüm var...

Mən baharam,

çəmən-çəmən çiçəyim var, gülüm var!..

Mən küləyəm...

əsməsəm kim bilər, mən varam?!..

Mən buludam,

səhraları susuz görüb

ağlaram...

(Şeirin bu məqamında Uzey Adamlarının fikri uzaqlara gedir. Şeirin ardını Cons söyləyir)

Mən ürəyəm...

döyünməsəm ölərəm!

Mən insanam...

sadə insan əlinin

yaratdığı nemətlərlə

öyünməsəm, ölərəm...

Mən işığam - qaranlığın qənimi!..

Mən insanam... daşıyıram qəlbimdə
dünyaların sevincini, qəmini!..

Maraq dolu gözəm mən,

baxmaya bilmərəm...

Qarlı dağdan süzülən çayam mən,

axmaya bilmərəm!..

Mən insanam,

Vətənim var, elim var,

Ən böyük həqiqəti -

azadlığı,

məhəbbəti,

nifrəti

söyləməyə qadir olan dilim var!..

Mən bir qranitəm ki,

hər parçamda duyulur bərkliyəm...

Döyüşdə gərəkiyəm,

ülfətdə kövrəkiyəm...

Mən İnsanam,

ülfətsiz ölərəm!

Məhəbbətsiz, nifrətsiz ölərəm!..

Mən bulağam, tapşırıqla axmaram...

Mən həyatam, həmişə də yoldayam...

Nəfəsdeyəm,

Arzudayam,

Baxışdayam, Ürəkdəyəm, qoldayam...

Mən Torpağam,

Nemətimi, varımı

zəhmətsevər insanlarla bölərəm!..

Mən ürəyəm...

döyünməsəm, ölərəm...

Kənardan səs: Şeiriniz təsirlidir, Uzaq İnsan!.. Təşəkkürlər!.. Amma, son fikirlər, elə bil əks məntiq üzərində qurulmuşdur... "Mən torpağam... nemətimi, varımı zəhmətsevər insanlarla bölürəm!"... *(pauza)* - Məgər zəhməti sevməyən insanlar da mövcuddur?..

Toğrul: Fikriniz aydındı, Uzaq Adamı!.. *(pauza)* - Bir qrup Yer Adamı vaxtilə başqasının əməyini istismar edib yaşayıb. Şair həmin misrada torpaq hamının yox, ancaq zəhməti sevən insanlarındı! - söyləyir.

Kənardan səs: Hmm... qaranlıqdır, qaranlıqdır!..

A.Keçdiməzli: Bax, bu gördüyünüz torpaq adamları bir neçə ictimai formasiyadan keçib gəlib. İlk formasiya "İbtidai icma" quruluşu olub... *(O bir qədər susur)*

Kənardan səs: Maraqlıdır... Buyurun, xahiş edirəm! Davam edin!..

A.Keçdiməzli: "İbtidai İcma"-dan sonra ilk bərabərsizlik yaranıb. Quldarlıq quruluşu meydana gəlib. Qullar təkcə əməyinə görə yox, düşüncəsinə görə də başqalarından asılı olub.

Toğrul: Quldarlar onları danışan "əşya" adlandırıb.

A.Keçdiməzli: Ağır əməyə və işgəncəyə məruz qalsalar da etiraz etməyə hüquqları olmayıb... "Qul əməyi" deyimi də burdan götürülüb.

Cons: Üzr istəyirəm, professor, bəs Spartakçılar?

Toğrul: Düz deyirsən, Cons! Spartak üsyanı yeganə tarixi faktımızdır!

A.Keçdiməzli: Amma, tarix inkişafdan qalayıb, "quldarlığı" "feodalizm" əvəz edib... Bu quruluş da azadlığa yabançı olub... Feodal-kəndli çarpışmaları cəmiyyəti ayrı bir formasiyaya gətirib çıxarıb... Bu, fəhlə sinfinin adı ilə bağlı olan kapitalizmdir!.. Kapitalizmdə mübarizələr daha da kəskinləşib... Varlılar bir daha varlanıb, yoxsullar səfalət bataqlığına yuvarlanıblar...

Kənardan səslər: *(heyrlə)* - Dayan!.. Sus!.. Kəs!.. Saxla!.. Bu ki barbarlıqdır, vəhşilikdir!.. Siz faktları bəlkə dəyişirsiniz, ya xəstələnmisiniz?..

(A.Keçdiməzli kənardan şüa ilə müayinə olunur)

Kənardan 2-ci səs: - Normal!.. normal!..

A.Keçdiməzli: *(Onları sakitləşdirir)* - Səbrli olun, darıxmayın, əfəndilər, rica edirəm. Mənim xəstəliyim-zadəm yoxdur! Temperaturum da qaydasındadır!..

(Suadın, Sevdanın, Toğrulun rəngi avazıyıb. Keçdi-məzli vəziyyəti sanki tənzimləməyə çalışır)

A.Keçdiməzli: Bəzi mətləblərdən siz xəbərsizsiniz... Yer adamları artıq azadlığa qovuşub... Onlar dost və qardaşdılar!

Kənardan səs: *(sevinclə)* Dost... və qardaş?!..

A.Keçdiməzli: Bəli, bəli!.. Dost ...və qardaş!.. Siz- də dostumuz, qardaşımız-sı-nız!..

Gurultuya bənzər bir səs sanki qopub yerə düşür... Durula-durula incələşir, zərifləşir... Zərifləşə-zərifləşə rəqsə çevrilir Bu, Uzaq Adamlarına məxsus aerobikadır. Onlar sürətli və sürəkli sədalar altında nizamlı hərəkətlər edirlər...

Yer Adamları da dəvət olunur. Ritmin yönünü və özəlliyini tuta bilmirlər... Sonra ritm dəyişir. Hamı rəqsə qoşulur. Daha sonra Azərbaycan rəqsi çalınır. Rəqs Uzaq Adamlarının sümüyünə düşür. Hamı Uzaq Gəmisinin geniş meydanında rəqs edir. Nəhayət, qonq səsinə bənzər bir nida bu rəqslərə son verir.

Kənardan 1-ci səs: Üzrxahlıq diləyirik, Uzaq dünya qardaşları, vaxtımız daraldı!

Kənardan 2-ci səs: Tanışlığa görə minnətdarıq!..

Kənardan 3-cü səs: Heç zaman sizi unutmayaca-ğım!..

A.Keçdiməzli: Biz də məmnunuq!

Toğrul və Suad: Yerdə sizin barənizdə mütləq danışacağıq.

Sevda: - Hamıya bildirəcəyik ki, Uzaq Adamları ilə görüşmüşük. Onların kimliyini biz daha yaxşı bilirik!..

Suad: *(sədləyicəsinə)* - Onun adı Mi, *(o həm də barmaqla göstərir)* - bunun adı Li, bu əmi isə Ti-dir!

(Uzaq Adamları gülümsəyir)

A.Keçdiməzli: Qoy insanlar dost olsunlar!..

Kənardan səslər: Dost olsunlar! Dost olsunlar!..

A.Keçdiməzli: Qoy həmişə işıq olsun!

Kənardan səslər: Işıq olsun! Işıq olsun!..

A.Keçdiməzli: Yaşasın Uzaq və Yer dostluğu!..

Kənardan səslər: Yaşasın!.. Yaşasın!..

A.Keçdiməzli: Yaşasın bizi isindirən Günəş!

Kənardan səslər: Yaşasın Günəş!.. Yaşasın Günəş!..

(Toğrul Uzaq Adamlarına hədiyyələr təqdim edir. On-lar öz aralarında qırıq musiqi səsləriylə danışirlər)

Mis rəngli Uzaq Adamı: *(kənar səslə)* - Bəlkə bu gördüyünüz adamlardan Sizə ən yaxını mənəm... Dərimizin rəngi də oxşardır?!

Sevda: *(atasına)* Bizim yox... təkcə Toğrulun!..

Mis rəngli Uzey Adamı: Doğrudur, təkcə Toğrulun!..

(Uzey Adamları ayrılmaq üçün irəli gəlir, Yer Adamları da həmçinin...)

Kənardan səslər: Xoşca qalın, Uzey insanlar!

Yer Adamları: Göz üstə!... Xoşca gedin, Göylər amanında!..

(Az sonra Uzey layneri gur proyektor işıqlarıyla ayrılıb uzaqlaşır. Sanki hamı yerindəcə donub.)

Sevda: Bütün bu gördüklərimiz dünyanın min ikinci möcüzəsiydi!..

Suad: Mən hələ də gözlərimə inana bilmirəm!..

Toğrul: Deməli, bütün möcüzə və əfsanələr həqiqətə bağlıdır.

A.Keçdiməzli: Mən isə sevinirəm. Sevinirəm ki, yolumuz yenə Yer Kürəsinə doğrudur...

(Pərdə)

Səma get-gedə qaranlıqlaşır. Bu, qaranlıqdan çox qara buludların göy üzünü sarmasına bənzəyir. Səmada tək-tək ulduzlar görünür. Uzaqdan, lap uzaqdan uğultular eşidilir. Bu səs get-gedə artıb gərginlik yaradır...

Qayıbanın səsin monoloqu:

(nüfuzedici səslə) - Yer oğlu İnsanın arzuları özündən həmişə qabağa gedib...

İlk dəfə uçağı arzulayan Dedal və İkarla aramızda tarixin uzun yüzillikləri dayansa da, bu gün həmin arzular həyata keçib... Biz uçuruq!.. Özü də bir şəhərdən o biri şəhərə, bir torpaqdan o biri torpağa, bir ölkədən o biri ölkəyə yox, bir planetdən o biri planetə... İnsan zəkasının genişliyinə eşq olsun!.. Torpaqdan başlanan bu Uzey yolu İnsan nəsilləriylə bərabər uzanıb gedəcək, fikrimizin sınırları böyüyüb artacaq, genişlənəcək... Arzular İnsanı daha irəliyə çəkib aparacaq, yaranışın mənası dərk olunacaq!..

Pərdə yavaş-yavaş enir.

Son

1984-2018